

Introducció a la Filosofia Grup B – Curs 2014-2015

Material Docent
preparat pel professor Pablo Rychter

Versió 1

Nota important: Aquest material està pensat per ser usat per professor i estudiants en les classes d'aquesta assignatura. No és material d'estudi autònom per part de l'estudiant. Pot contenir petites errades (que espero corregir en versions futures) i inexactituds (que en molts casos resulten de simplificacions deliberades i pedagògicament convenients). L'autor recomana a altres professors/-es interessats/-ades a fer servir aquest material en les seves classes que en facin una revisió personal i una adaptació a les seves necessitats docents particulars.

Continguts:

- Guia docent específica
- Guió de classe 1: Introducció a l'assignatura
- Guió de classe 2: Coneixement i escepticisme
- Guió de classe 3: Pautes per a la realització de les activitats no presencials
- Guió de classe 4: Coneixement i llenguatge
- Guió de classe 5: Identitat personal
- Guió de classe 6: El problema ment-cos: dualisme i materialisme
- Guió de classe 7: El problema del lliure albir
- Guió de classe 8: Indicacions per escriure el treball final
- Guia de lectura dels *Diàlegs...* de J. Perry
- Model de solució a activitat no presencial

Guia docent específica

Introducció a la filosofia B

Curs acadèmic 2014-2015

Prof. Pablo Rychter – pablo.rychter@uv.es

Prof. Carmen Santander – carmen.santander@uv.es

Aquest document complementa la informació que trobareu en la guia docent general de l'assignatura. Aquesta informació pertany específicament el grup B del curs acadèmic 2014-15.

1. Resum

Introducció a la filosofia és una assignatura obligatòria del primer any del Grau en Filosofia. El nostre objectiu central és que l'estudiant desenvolupi una primera comprensió dels diversos àmbits de la filosofia, els seus mètodes i les seves relacions amb altres disciplines i amb la seva pròpia història.

2. Objectius de l'aprenentatge

A més d'adquirir les competències abans esmentades, s'espera que els/les estudiants assoleixin els següents objectius:

A. Adquirir una comprensió inicial de l'àmbit propi de la filosofia i dels mètodes que s'hi empren, comparant ambdues coses amb els d'altres disciplines i activitats. En acabar el curs l'estudiant haurà de poder explicar a una companya de ciències o d'arts què és el que, quant a l'objecte d'estudi o la metodologia, diferencia la seua carrera de la d'ella.

B. Ser capaç de distingir àrees de recerca internes a la filosofia i d'adscriure-hi diferents problemes, arguments i discursos. Al final del curs, l'estudiant serà capaç, per exemple, de distingir una tesi epistemològica d'una tesi metafísica.

C. Adquirir una comprensió inicial de la relació entre la filosofia i la seua història. En acabar el curs, l'estudiant haurà de poder explicar, per exemple, a un col·lega de matemàtiques en quin sentit, si és que n'hi ha algun, la relació entre filosofia i història de la filosofia és diferent de la relació entre matemàtiques i història de les matemàtiques.

D. Familiaritzar-se amb alguns problemes filosòfics centrals i amb algunes de les posicions i els arguments que han generat. En acabar el curs, l'estudiant podrà identificar algunes de les posicions centrals sobre els temes estudiats.

E. Desenvolupar punts de vista i arguments propis entorn d'aquests problemes i ser capaç de presentar-los per escrit i oralment. En acabar el curs, l'estudiant haurà de ser capaç d'elaborar un treball escrit d'unes 2.500 paraules destinat fonamentalment a presentar un argument propi sobre algun dels temes estudiats.

F. Adquirir la capacitat d'identificar, reconstruir i avaluar arguments presents en textos filosòfics de períodes i tradicions diversos. En acabar el curs l'estudiant haurà de ser capaç de reconstruir i avaluar un argument complex mitjançant un escrit d'unes 650 paraules.

G. Aprendre a valorar certs aspectes més o menys formals en l'escriptura de textos filosòfics de caràcter acadèmic: claredat expressiva, precisió en l'ús de la terminologia específica, ús apropiat de cites textuais, correcció gramatical, etc. En acabar el curs, l'estudiant deurà ser capaç d'escriure un

text breu que exemplifiqui aquestes virtuts formals.

3. Descripció de continguts

El curs està estructurat en quatre blocs temàtics, cadascun dels quals estarà destinat a l'anàlisi i la discussió d'un problema filosòfic. Paral·lelament, i amb motiu dels problemes suscitats en cada bloc, s'aniran introduint "discussions transversals" sobre la metodologia i la naturalesa de la filosofia en general.

Tema 1: Coneixement i llenguatge. ¿Què és el coneixement? ¿Podem conèixer alguna cosa? ¿Com puc justificar la meua creença que tinc una mà? ¿Què és el que fa que les paraules o les imatges representin coses?

Discussió transversal: el paper de l'argumentació en filosofia.

Tema 2: El problema ment-cos. ¿És la ment quelcom fonamentalment distint al cos? ¿Com es relacionen les coses que ara mateix sento amb les que ara mateix passen pel meu cervell?

Discussió transversal: l'escriptura de textos filosòfics.

Tema 3: Identitat personal. ¿Què és el que determina la identitat d'una persona a través del temps? ¿Com pot una persona ser la mateixa a pesar dels canvis que pateix a través del temps?

Discussió transversal: la filosofia i la seva història.

Tema 4: Lliure albir. ¿Sóc lliure d'escollir el que soparé aquesta nit? ¿És la llibertat compatible amb el determinisme?

Discussió transversal: la filosofia com a anàlisi conceptual.

4. Metodologia de treball

1. Classes teòriques: Les classes teòriques seran principalment expositives, tot i que s'espera que les/els estudiants hi participin activament. Per a això, cal que les/els estudiants vinguin a classe havent fet les lectures obligatòries, que, tal com s'indica en el cronograma del curs, seran objecte de discussió en cada cas.

2. Classes pràctiques: La metodologia de treball en les classes pràctiques està descrita en la *Guia de pràctiques*, disponible en l'aula virtual. En les classes pràctiques la participació serà un factor fonamental. Els/les estudiants que de manera sistemàtica no puguin assistir a les classes pràctiques per motius justificats (p.e., laborals, familiars), hauran de posar-se en contacte amb la professora Carmen Santander durant les primeres dues setmanes de classe per tal de pactar amb ella un pla de treball i un mètode d'avaluació alternatiu.

3. Activitats no presencials: Al llarg del curs, els estudiants realitzaran quatre activitats no presencials que seran objecte d'avaluació. Cada una d'aquestes activitats consistirà en la redacció d'un assaig breu destinat a exercitar habilitats relacionades amb la reconstrucció i l'avaluació d'arguments per escrit. Aquestes activitats hauran de ser lliurades mitjançant l'aula virtual dins dels terminis i segons les indicacions que per a això donarà el professor. Les indicacions específiques per a cada activitat es donaran una setmana abans de la data de lliurament, de manera que l'estudiant tindrà una setmana per fer l'activitat. **En cap cas s'acceptaran treballs lliurats fora de termini**, de manera que aconsellem no esperar fins a l'últim moment i prendre en compte la possibilitat d'inconvenients tècnics a l'hora de pujar el treball. Si (i només si) per raons degudament justificades (malaltia, matriculació tardana, etc.) un/una estudiant no pot realitzar una activitat en el seu moment, tindrà la possibilitat de fer una activitat de recuperació al final del curs.

4. Feedback: Com a part de l'avaluació de les activitats no presencials, el professor farà arribar a cada estudiant una graella d'avaluació com la que es pot veure en l'apèndix 2 d'aquest document. Per assolir els objectius de l'aprenentatge i per obtenir la màxima qualificació possible, és imprescindible que l'estudiant assimili el *feedback* proporcionat per aquest mitjà, i que intenti aplicar-lo en les activitats posteriors. El progrés positiu serà tingut en compte per a la qualificació final.

5. Treball final: Al final del curs, en les dates corresponents a la primera o segona convocatòria d'examen, cada estudiant lliurarà un treball de 2.500 paraules de caràcter argumental, en el qual defensarà un punt de vista propi sobre algun dels temes tractats en les classes teòriques del curs. Les indicacions per a la realització i la presentació d'aquest treball seran donades al llarg del curs. L'avaluació es durà a terme mitjançant la graella que trobareu en l'annex 3 d'aquest document.

6. Hores de tutoria: dimarts de 11 a 12 i de 15:30 a 17:30, al despatx 506. Per assistir a tutories és recomanable concertar cita prèvia per e-mail. En general, el professor podrà atendre més d'un/una estudiant a la vegada. En cas que algú prefereixi tenir una tutoria individual, haurà de demanar-ho expressament en concertar la cita. Les hores de tutoria estan obertes a la discussió de qualsevol assumpte relacionat amb el curs.

7. Comunicació amb el professor: El meu mètode preferit és el correu electrònic regular (pablo.rychter@uv.es). Us prego que em contacteu per aquest mitjà i no pel servei de missatgeria d'aula virtual. No respondré missatges que no respectin les normes mínimes de respecte i cordialitat pròpies dels intercanvis epistolars. Mitjançant l'e-mail es faran anuncis importants relacionats amb el desenvolupament de l'assignatura, de manera que **és un deure de les/els estudiants consultar el seu correu amb regularitat**.

8. Plagi: en la realització d'activitats no presencials i en la redacció del treball final es considera plagi presentar com a propi un text que en part o en la seva totalitat hagi estat escrit per algú altre. El plagi és una falta molt greu, inadmissible en la Universitat. Davant d'un cas de plagi demostrat, procuraré que el/la responsable d'aquest rebi la màxima sanció prevista per la normativa de la Universitat. Si teniu dubtes sobre què es el plagi i sobre com evitar-lo, podeu consultar el següent document:

http://biblioteca.uv.es/castellano/servicios/formacion_usuario/Plagio-2010.pdf

5. Volum de feina

Assistència a classe	50 hores (tres hores setmanals)
Realització d'activitats no presencials	16 hores (quatre hores per activitat)
Realització de lectures obligatòries	60 hores (quatre hores setmanals)
Realització de treball final	14 hores

6. Avaluació

1. Mètodes d'avaluació. En aquest curs hi ha tres **tipus d'activitats avaluables**, les quals són descrites breument en el punt 4 més amunt. L'avaluació d'aquestes activitats determinarà la nota final segons indica la taula següent:

Activitats no presencials (corresponents a les classes teòriques)	50%
Activitats corresponents a les classes pràctiques	15%

Treball escrit final	35%
----------------------	-----

Noteu que només el 35% de la nota final està determinat per activitats que poden ser realitzades durant el període d'exàmens. El 65% restant està determinat per activitats realitzades al llarg del curs. Les activitats que no es realitzin en els terminis establerts no seran acceptades i no es podran recuperar al final del curs. Per tant, **un treball satisfactori al llarg del curs és imprescindible per aprovar l'assignatura.**

2. Qualificació. Les activitats **no presencials corresponents a les classes teòriques** rebran una qualificació que cal interpretar segons l'annex 4 d'aquest document. La nota final corresponent a aquestes activitats no serà simplement la nota mitjana de les qualificacions individuals, sinó que es tindrà en compte i es valorarà el progrés al llarg del curs i la capacitat de millora sobre la base del *feedback* rebut. Un mal començament és compatible amb obtenir la nota màxima al final del curs. Els mètodes i els criteris d'avaluació de las activitats corresponents a les classes pràctiques estan especificats en la *Guia de pràctiques*. En general, la correcta realització d'aquestes activitats requereix una participació activa en las classes pràctiques, la qual cosa involucra, com a mínim, les següents virtuts: assistència, puntualitat, concentració en la realització de les activitats proposades, respecte i cordialitat amb els companys i les companyes de grup i la resta de la classe. La manca d'alguna d'aquestes virtuts pot afectar negativament la qualificació final.

3. Recuperació d'activitats avaluables i segona convocatòria: atès el caràcter global i continu de l'avaluació, les activitats presencials o no presencials que no s'hagin realitzat durant el curs, o que s'hagin realitzat de manera no satisfactòria, **no seran recuperables**. El **treball final** sí que serà recuperable: si l'estudiant opta per lliurar el seu treball final en la data de la primera convocatòria, i si la nota obtinguda en aquest treball no resulta suficient per aprovar l'assignatura, l'estudiant podrà lliurar una segona versió del treball final en la data de la **segona convocatòria**. També es podran recuperar en la segona convocatòria les activitats corresponents a les classes pràctiques, si això s'acorda amb la professora de pràctiques al començament del curs.

7. Cronograma d'activitats (subjecte a canvis)

Setmana	Classes teòriques	Classes pràctiques
1	-Presentació de l'assignatura -Tema 1: Argumentació, reconstrucció i avaluació d'arguments	No hi ha classe
2	-Tema 1: Introducció al problema de l'escepticisme -Lectura: Descartes	Activitat presencial 1
3	-Tema 1: Escepticisme i llenguatge -Lectura: Putnam -Lliurament de la primera activitat no presencial (Putnam)	Activitat presencial 2
4	-Tema 1: Terminologia filosòfica, argumentació, escriptura de textos -Lectura: Pérez Otero	Activitat presencial 3
5	-Tema 1: Repàs -Lectura: Ø	Activitat presencial 4
6	-Tema 2: Introducció al problema ment-cos -Lectura: Descartes	Activitat presencial 5
7	-Tema 2: El dualisme en la filosofia contemporània -Lectura: Jackson -Lliurament de la segona activitat no presencial (Jackson)	Activitat presencial 6
8	-Temes 1 i 2: Repàs. -Lectura: Ø	Activitat presencial 7
9	-Tema 3: Introducció al problema de la identitat personal -Lectura: Locke	Activitat presencial 8
10	-Tema 3: Discussió de la teoria lockiana -Lectura: Locke	Activitat presencial 9
11	-Tema 3: Identitat personal i immortalitat -Lectura: Perry -Lliurament de la tercera activitat no presencial (Perry)	Activitat presencial 10
12	-Tema 4: Introducció – Argument incompatible -Lectura: Hume	Activitat presencial 11
13	Tema 4: Incompatibilisme -Lectura: Frankfurt -Lliurament de la quarta activitat no presencial (Frankfurt)	Activitat presencial 12
14	Temes 3 i 4: Repàs -Lectura: Ø	Activitat presencial 13
15	Temes 1, 2, 3 i 4: Repàs -Lectura: Ø	Activitat presencial 14
Data d'examen	Lliurament del treball final	

8a) Lectures obligatòries

Tema 1:

1. Descartes, R.: *Meditaciones Metafisicas*, 1. [N'existeixen diverses edicions. Es recomana la traducció al castellà de M. García Morente, en Editorial Austral.]

2. Putnam, Hilary, 1981, "Brains in a Vat", *Reason, Truth and History*, Cambridge University Press, Cambridge, pp. 1–21. [N'hi ha traducció al castellà: Madrid, Tecnos.]

3. Pérez Otero, M.: "La prueba de Putnam contra el escepticismo radical: dos interpretaciones basadas en el auto-conocimiento". *CRÍTICA, Revista Hispanoamericana de Filosofía*. Vol. 44,

núm. 132 (desembre 2012): 35–63. [Per a aquesta lectura es donaran instruccions específiques en classe.]

Tema 2:

1. Descartes, R.: *Meditaciones Metafísicas*, 2 i 6. [N'existeixen diverses edicions. Es recomana la traducció al castellà de M. García Morente, en Editorial Austral.]

2. Jackson, Frank, "Epiphenomenal qualia". *Philosophical Quarterly* 32 (abril 1982): 127-136. [Traducció al castellà: "Qualia Epifenoménicos". En M. Ezcurdia y O. Hansberg (comps.): *La Naturaleza de la Experiencia. Volumen 1: Sensaciones*. México: UNAM-Instituto de Investigaciones Filosóficas, 2003.]

Tema 3:

1. Locke, J.: *An Essay Concerning Human Understanding*, (ed.) by P. Nidditch (Oxford UP, 1975). Llibre II, cap. 27 [N'hi ha traducció al castellà.]

2. Perry, J. *A dialogue on Personal Identity and Immortality*, Hackett Pub Co (March 1, 1978) [Traducció al castellà: *Diálogo sobre la identidad personal y la inmortalidad*, Cuadernos de Crítica, UNAM, México, 1984.]

Tema 4:

1. Hume, D.: *An Enquiry Concerning Human Understanding*: section. 8. [N'hi ha traducció al castellà.]

2. Frankfurt, H. (1969): "Alternate Possibilities and Moral Responsibility," *Journal of Philosophy*, 66: 829-39. [N'hi ha traducció al castellà]

8b) Lectures complementàries

Adorno, Th. W. (2009), "¿Para qué aún la filosofía?", en: Id., *Crítica de la cultura y sociedad II*, Madrid, Akal, pp. 401-414.

Blackburn, S. (2001), *Pensar. Una incitació a la Filosofia*, Barcelona, Paidós.

Corbí, J. E. (2011), 'El refugio de la claridad', *Análisis Filosófico*, XXX, Núm. 1: 89-122

Craig, E. (2002) *Philosophy: A Very Short Introduction*, Oxford, OUP.

Macintyre, A. (1990): "La relación de la filosofía con su pasado", en: Rorty, R., Schneewind, J. & Skinner, Q. (eds.), *La filosofía en la historia*, Barcelona, Paidós, pp. 49-67.

Rabossi, E. (2009), *En el comienzo Dios creo el canon: biblia berlinensis*, Barcelona, Gedisa.

Russell, B. (1912), *The problems of philosophy*, Oxford, OUP.

Teichman, J. & Evans, K. (1996), *Filosofía, una guía para principiantes*, Madrid, Alizanza

Terricabras, J. M. (1995), *Fer filosofia avui*, Barcelona, Edicions 62

Williams, B. (2000), 'Philosophy as a Humanistic Discipline', *Philosophy* 75, pp. 477-496.

Apèndix 1

Model d'activitat no presencial

Exercici: Reconstruïu i avalueu l'argument central de l'autor/a X en l'article Y. Podeu fer referència a idees de l'autor que no siguin expressades en aquesta article (o a idees d'altres autors), sempre que això sigui rellevant per a la reconstrucció o l'avaluació de l'argument pel qual us demanen.

Més indicacions:

– Extensió màxima: 650 paraules. Incloeu en el vostre treball el resultat del comptador de paraules del vostre processador de textos.

– Data límit de lliurament: dimarts ___ abans de les ___. El treball s'ha de lliurar mitjançant l'aula virtual, en la secció Tasques. L'aplicació es tancarà a l'hora assenyalada.

– No oblideu posar-hi el vostre nom.

– El treball pot ser escrit en anglès, castellà o valencià. Aquesta elecció no afectarà l'avaluació. Tanmateix, recomano fer-ho en castellà o valencià.

– Recordeu les recomanacions donades en les primeres sessions del curs sobre l'escriptura de textos filosòfics de

caràcter argumental.

Apèndix 2

Graella d'avaluació d'activitats no presencials

	no				sí
General					
El treball respecta les pautes formals demanades (extensió, nom, comptador de paraules, etc.)					
El treball ha estat lliurat en temps i forma					
El treball està centrat en el tema de la pregunta					
El treball té les dues parts destinades a fer les dues coses que demana l'exercici					
Les extensions de la part descriptiva i de la part d'avaluació són apropiades					
Qualitat general de la part descriptiva					
Qualitat general de la part d'avaluació					
Expressió					
L'estructura del treball es fa prou explícita al lector/a					
El registre de llenguatge utilitzat és apropiat					
El text té cohesió i coherència interna. Força connectors, sense afirmacions despenjades					
Per a qui llegeix resulta clar en quins punts del treball descrius el punt de vista de l'autor/a, i en quins punts fas un comentari d'aquell punt de vista o presentes un punt de vista propi					
Els termes clau són definits					
Les idees són expressades amb força precisió i cura. Se seleccionen els termes apropiats i es diu exactament el que es pretén dir					
Correcció gramatical i ortogràfica					
Continguts					
En la part descriptiva hi ha una correcta identificació de la tesi central de l'autor/a					
En la part descriptiva es fa una bona selecció de la informació pertinent per a l'argument. No es descriuen aspectes que són irrellevants per a l'argument					
En la part descriptiva s'ofereix una presentació completa i adequada de l'argument central en favor de la tesi identificada					
Els punts de vista de l'autor/a són presentats amb les vostres pròpies paraules i no mitjançant citacions textuales o paràfrasis mecàniques					
La part descriptiva i la d'avaluació estan l'una en funció de l'altra					
La part d'avaluació es refereix a l'argument i no només la seva conclusió o altres aspectes de la filosofia de l'autor/a					
El treball conté un apreciable intent d'argumentació personal					
La part d'avaluació té un caràcter més argumental que declaratiu					
Els arguments propis estan força desenvolupats i no pas solament suggerits					
El treball dóna indicis d'una bona comprensió del text tractat					
El treball dóna indicis d'un treball seriós amb el text tractat					

Apèndix 3

Graella d'avaluació del treball final

	no				sí
General					
El treball respecta les pautes formals demanades (extensió, nom, comptador de paraules, etc.)					
El treball està centrat en la defensa d'una tesi mitjançant arguments					
La tesi central del treball està clarament enunciativa de bon començament					
La idea central de l'argument està clarament enunciativa de bon començament					
La tesi està clarament relacionada amb els temes tractats en les classes teòriques					
Expressió					
L'estructura del treball es fa prou explícita al lector/a					
El registre de llenguatge utilitzat és apropiat					
El text té cohesió i coherència interna. Força connectors, sense afirmacions despenjades.					
Per a qui llegeix resulta clar en quins punts del treball descrius el punt de vista de l'autor/a, i en quins punts fas un comentari d'aquell punt de vista o presentes un punt de vista propi					
Els termes clau són definits					
Les idees són expressades amb força precisió i cura. Se seleccionen els termes apropiats i es diu exactament el que es pretén dir					
Correcció gramatical i ortogràfica					
Continguts					
El treball no ofereix informació que no sigui pertinent per al seu propòsit central. Hi ha una bona selecció de la informació pertinent per comprendre la tesi i l'argument					
El treball ofereix la informació que es necessària per comprendre l'argument. No pressuposa que el lector ja coneix els temes o els autors tractats					
El treball assoleix l'objectiu de presentar un argument clar i ben estructurat per a la tesi seleccionada					
Els punts de vista d'altres autors/es són presentats amb les vostres pròpies paraules i no mitjançant citacions textuals o paràfrasis mecàniques					
Originalitat: s'ofereix una tesi o un argument propi, diferent als discutits a classe o en la bibliografia					
Els arguments propis estan força desenvolupats					
El treball té un caràcter més argumental que declaratiu					
Els arguments propis són convinents (dintre del que s'ha d'esperar en aquest estadi de la vostra carrera)					
La tesi i els argument(s) en favor de la tesi són interessants, fan una contribució valuosa (dintre del que s'ha d'esperar en aquest estadi de la vostra carrera)					
El treball dóna indicis d'una bona comprensió dels temes tractats, i de les lectures obligatòries i discussions mantingudes a classe que siguin rellevants					
El treball dóna indicis clars de dedicació					

Apèndix 4

Explicació del sistema de puntuació de les activitats no presencials

NP: No presentat.

NA: No acceptable.

1-2: Regular. El treball no assoleix les expectatives mínimes i no dóna indicis d'una dedicació adequada.

3-4: Bé menys. El treball dóna indicis de dedicació, però no assoleix les expectatives. No fa el que es demana, sovint a causa d'una mala comprensió de la pregunta.

5-6: Bé. El treball assoleix les expectatives mínimes. Potser no compleix amb el que es demana, però en fa un intent clar. Tanmateix, es pot millorar en molts o quasi tots els aspectes.

7-8: Bé més. El treball assoleix les expectatives mínimes, compleix amb el que es demana i destaca en alguns aspectes. (7-8)

9: Molt bé menys. El treball fa força bé el que es demana i destaca en molts aspectes, però n'hi d'altres en què es pot millorar.

10: Molt bé. Assoleix totes les expectatives. El treball es pot millorar, però es considera suficient per a obtenir la nota màxima.

– Per a la nota final del curs, es tindrà en compte la capacitat de millorar sobre la base del *feedback* obtingut. Per tant, no us amoïneu per un mal començament. Començar amb una nota baixa és compatible amb obtenir la nota màxima al final del curs.

Presentació de l'assignatura

Prof. Pablo Rychter
pablo.rychter@uv.es

Qüestions d'organització

1. Presentació de la guia docent de l'assignatura.
2. Materials.

Consideracions inicials sobre la naturalesa de la filosofia i les seves introduccions

1. Què és la filosofia? Aquesta pregunta es pot evitar, de moment i reemplaçar-la per aquestes altres: Quins problemes o temes aborden els filòsofs? Com ho fan?

2. Quins problemes o temes aborden els filòsofs? Per una banda, trobem els “grans temes” de la filosofia: el problema de l'escepticisme, el problema ment-cos, el problema de la identitat personal, el problema de la llibertat i el determinisme, el problema de l'existència de Déu, el problema de la naturalesa del bé moral, de la justícia, etc. Però hi ha molts altres temes, menys tradicionals, que també són objecte de reflexió filosòfica: el casament entre persones del mateix sexe, la permissibilitat de l'avortament, la permissibilitat de l'eutanàsia, la prohibició de les corrides de bous, la prohibició del “vel islàmic”, el vegetarianisme, la naturalesa de l'orientació sexual, els rols de gènere, els abusos de poder, la reforma del sistema penal, la validesa de les teràpies alternatives, la llibertat d'expressió, etc.

3. Com ho fan? En gran part, oferint **raons** per les quals creuen que els seus punts de vista són correctes i atenent a les raons oferides pels seus interlocutors. La filosofia és, doncs, una **disciplina de caràcter argumental**. Filòsofs i filòsofes no es limiten a enunciar les seves opinions o teories. A més d'això, i fonamentalment, intenten *provar* (=convèncer el lector, especialment el lector que té opinions contràries) que aquestes opinions o teories són vertaderes (o almenys correctes, raonables, etc.). Filòsofs i filòsofes típicament no diuen simplement coses del tipus: la meua opinió és que *bla*, sinó més aviat coses del tipus: la meua opinió és que *bla* perquè *bla bla*. O bé: la meua opinió és que *bla*, i aquestes són les raons per les quals ho crec: *bla bla*.

4. La manera típica de provar que una tesi és vertadera és a través d'un **argument**. Vegeu el següent exemple:

L'argument ontològic (Descartes Med. V. Anselm de Canterbury (s. XI)):

1. Tenim una idea de Déu.
2. La idea de Déu és la idea d'un ésser tal que res més perfecte que ell pot ser imaginat.
3. O bé Déu existeix solament en el nostre enteniment, o bé existeix en el nostre enteniment i fora d'aquest.
4. Si Déu existís sols en el nostre enteniment, llavors podríem concebre un ésser encara més perfecte, que tingués totes les seves qualitats *i a més* existís fora del nostre enteniment.
5. Per tant, no pot ser que Déu existeixi solament en el nostre enteniment. (Per 2 i 4).
6. Per tant, Déu existeix en el nostre enteniment i fora d'aquest. (Per 3 i 5).

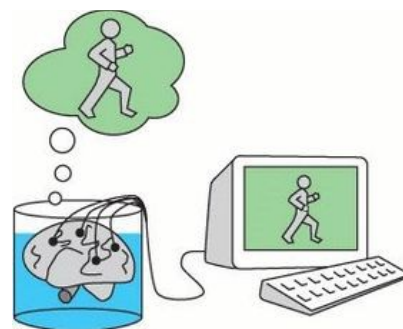

C. Déu existeix fora del nostre enteniment (Per 6).

5. Tres preguntes a fer-se davant d'un text filosòfic: (i) Quina és la tesi central del text? És a dir, quina és la tesi que l'autor/a intenta defensar, de què vol convèncer-nos? (ii) Quin és l'argument que presenta en favor de la seva tesi? (iii) És convincent aquest argument? Per què? Respondre les preguntes (i) i (ii) suposa **reconstruir** l'argument. Respondre (iii) suposa **avaluar-lo**.

6. Manca de teories filosòfiques generalment acceptades. Què podem aprendre en un curs introductori?

Coneixement i escepticisme

Prof. Pablo Rychter
pablo.rychter@uv.es

1. Tipus de coneixement. Coneixement directe: *conec Barcelona, ell coneix la Núria.* **Coneixement-com** (*know-how*): *sé nedar, ella sap conduir.* **Coneixement proposicional:** *Carlota sap que Madrid és la capital d'Espanya, tothom sap que València està al sud de Barcelona, jo sé que $2+2=4$.* Quan atribuïm coneixement proposicional a algú normalment ho fem mitjançant una oració subordinada introduïda per l'expressió 'que'. De l'oració subordinada en qüestió en diem que expressa una *proposició*.

2. L'anàlisi tripartit del coneixement proposicional:

Carlota sap (/coneix) que *p* si i només si (i) Carlota creu que *p*, (ii) la seva creença està justificada, (iii) és veritat que *p*.

Considereu els següents casos:

-**La Maria** vol saber quin número va sortir premiat en la loteria de dijous. Mira, doncs, l'última pàgina del diari, on aquesta informació surt habitualment publicada, i llegeix: 10789. Tanmateix, hi ha hagut una errada d'impressió i el número premiat és en realitat el 10788. *¿Sap* la Maria que el número premiat és el 10789?

-**La Joana** vol saber quin número va sortir premiat en la loteria de dijous. Per saber-ho, decideix fer servir el següent mètode: demanar a cadascun dels seus cinc millors amics que li digui un número del 0 al 9 i posar aquests números un darrera l'altre de menor a major. Casualment, en aquesta ocasió particular, aquest mètode dona el resultat correcte: els cinc números així ordenats componen el 10788, el número que de fet va sortir premiat. *Sap* la Joana que el número premiat és el 10788?

-**La Remei** vol saber quin número va sortir premiat en la loteria de dijous. Mira, doncs, l'última pàgina del diari, on aquesta informació surt habitualment publicada, i llegeix: 10788. La informació és correcta: és veritat que aquest va ser el número premiat. Però la Remei no dona crèdit al que llegeix i per tant no arriba a formar-se la creença que el 10788 sigui el número premiat. *Sap* la Remei que el número premiat és el 10788?

3. Hem de diferenciar la qüestió **definicional o conceptual** (què és o seria el coneixement?) de la qüestió **substantiva** (hi ha coneixement?).

4. Significat del terme "escepticisme". L'esceptic sobre una proposició *p* diu que no podem conèixer que *p* i que per tant hem de *suspendre el judici* sobre *p*. L'**escèptic sobre el món extern** (a la ment) diu que no és possible conèixer res sobre del món extern. No és possible *saber* que tinc una mà, que estic en una aula amb altres persones, que visc en una ciutat, etc.

5. Rellevància de l'escepticisme: fins i tot si gairebé ningú defensa seriosament la conclusió escèptica, discutir els arguments escèptics ens pot ajudar a entendre millor què és el coneixement. Respondre el desafiament escèptic és una de les tasques centrals de l'**epistemologia**.

6. En la Meditació 1, **Descartes** ofereix una sèrie d'arguments en favor de l'escepticisme sobre el món extern. Però Descartes *no* és un escèptic: més endavant en les *Meditacions* ens mostrarà de quina manera creu ell que aquests arguments poden ser resistits.

7. Els **arguments de Descartes**.

8. Un **argument escèptic inspirat en Descartes**:

(P1) No sé que no sóc un cervell en una cubeta.

(P2) Si no sé que no sóc un cervell en una cubeta, llavors no sé que tinc una mà.

Per tant, no sé que tinc una mà.

¿Acceptem la conclusió?

Pautes per a la realització de les activitats no presencials

Prof. Pablo Rychter
pablo.rychter@uv.es

1. Què espero de vosaltres? (i) Que us poseu davant d'un text amb certa dificultat i que us feu les tres preguntes de què ja hem parlat: quina és la tesi que l'autor/a vol defensar? Quin argument ofereix en favor d'aquesta tesi? Em sembla convincent? **(ii)** Que les vostres respostes siguin la base d'un un escrit breu (màxim 650 paraules). L'enunciat de les activitats no presencials tindrà la següent forma: *Reconstruïu i avalueu l'argument de l'autor/a X en el text Y.*

2. Per què insisteixo tant en aquest únic tipus d'exercici? Per què tenim pautes tan rígides? Igual que en altres àmbits, tenir pautes rígides ens permet concentrar-nos en l'exercici de certes habilitats puntuals. Les habilitats que esperem exercitar amb aquest tipus d'activitat són centrals a la pràctica filosòfica i estan involucrades en la realització d'altres tipus de treballs escrits. Molts dels consells que segueixen (però no tots!) seran vàlids per al treball final i altres treballs que escriureu al llarg de la carrera.

3. Feu que el treball estigui **centrat a respondre això que se us demana**. Cal resistir la temptació de descriure aspectes de la filosofia de l'autor/a que no són *clarament pertinents* per a l'argument que hem de reconstruir i avaluar. Podeu **anar directament al gra**. En un treball com aquest, no és necessari oferir una presentació general de l'autor/a, del tema, ni del context històric.

4. Feu que el treball tingui **dues parts clarament diferenciades**: una de descriptiva, destinada a la reconstrucció de l'argument, i una altra d'avaluació, destinada a donar-ne la vostra opinió raonada. Idealment, aquestes dues parts haurien de tenir més o menys la mateixa extensió, o la part d'avaluació podria ser una mica més llarga que la descriptiva. Un error comú consisteix a ocupar gairebé tot l'espai amb la reconstrucció, deixant-ne molt poc per a l'avaluació. Cal que les dues parts estiguin **una en funció de l'altra**: això que reconstruïu en la primera part és això que avaluareu després, i això que avalueu és això que ja heu reconstruït abans (i no cap altra cosa). En escriure cada part s'ha de mantenir un ull posat en l'altra.

5. En la part descriptiva: (a) feu que quedi ben clar per al lector **quina és la tesi central de l'autor/a i quin és el seu argument**. No us limiteu a atribuir una sèrie d'afirmacions a l'autor/a. Deixeu ben clar quina és la relació lògica entre aquestes. Recordeu: una tesi és una **afirmació concreta** (no un tema, ni un argument, ni cap altra cosa). **(b)** Intenteu ser **tan neutrals com us sigui possible**, reservant les vostres opinions per a la segona part. **(c) No intenteu fer un resum del text, ni explicar tot el seu contingut**. Es tracta de centrar-se només en la tesi central i explicar breument l'argument central en favor d'aquesta tesi. Pot ser que el text contingui moltes altres idees que no calgui ni tan sols esmentar.

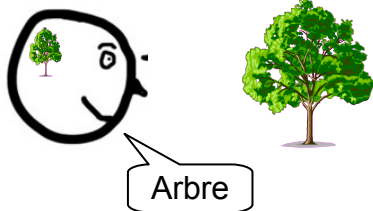
6. En la part d'avaluació: (a) heu de donar la vostra avaluació (=opinió raonada) sobre la tesi defensada per l'autor/a, **però també, i especialment, sobre l'argument**. Per descomptat, no cal que doneu la vostra opinió sobre la filosofia general de l'autor/a, o sobre aspectes d'aquesta que no estan directament relacionats amb l'argument discutit. **(b)** La vostra opinió ha d'estar **raonada**: no podeu limitar-vos a afirmar que esteu d'acord o en desacord amb l'autor, ni a contraposar la tesi de l'autor amb la vostra opinió. Si hi esteu en desacord, heu de contraargumentar: explicar què està malament en l'argument reconstruït i per què. Si hi esteu d'acord, intenteu reforçar l'argument pensant com podria objectar-hi una tercera persona i com podrieu contestar-li. En resum, aquesta part del treball ha de tenir caràcter argumental i no merament declaratiu. **(c) Centreu el vostre argument en un únic punt crític**, per així poder desenvolupar-lo al màxim en l'espai limitat de què disposeu. Un error comú consisteix a dispersar-se. **Desenvolpeu el vostre argument tant com us sigui possible**. No penseu que l'autor/a es donarà per vençut a la primera crítica. Intenteu pensar com podria respondre-us. Un error comú consisteix a merament suggerir una crítica sense realment desenvolupar-la.

7. En ambdues parts: (a) Prohibit l'ús de cites textuales. Si us sembla que una cita textual és necessària, intenteu oferir una paràfrasi: una explicació amb les vostres pròpies paraules del que l'autor diu. **(b) Eviteu les paràfrasis mecàniques i massa properes al text**: la vostra explicació d'això que l'autor/a diu ha de fer evident que ho enteneu. Feu servir **exemples propis i les vostres pròpies paraules**, no les de l'autor. Fer servir l'argot d'un autor o d'un període o tradició no demostra comprensió del que es diu. No cal transformar-se en Descartes, ni parlar com ell, per explicar el que diu Descartes. **(c) Distingiu la vostra veu de la veu del autor que comenteu**. Per al lector o lectora ha de ser absolutament clar quan presentem el nostres punts de vista i quan estem presentant els punts de vista d'un/a autor/a. No estalvieu l'ús de la primera persona quan sigui necessari: "jo penso que", "en la meua opinió", "si el meu argument és correcte...", etc. **(d) Doneu explicacions abundants al lector**. Feu com si el lector fos **estúpid, mandrós i malintencionat (Pryor)**. Cal explicar-li-ho tot amb detall i no només suggerir-li les coses. No podem pressuposar que té coneixements sobre el tema tractat, ni que entendreà a la primera el que tenim en ment. En especial, heu de donar-li moltes indicacions sobre l'**estructura global del treball**, i sobre les relacions entre els diversos paràgrafs i oracions. Feu servir força **expressions connectores**: *per tant, d'aquesta manera, per exemple, tanmateix, passo ara a tal i tal, una vegada fet tal i tal, etc.* Que no quedin paràgrafs ni afirmacions "despenjades". **(e) Definiu els termes clau**: si un terme és central per a l'argument, cal explicar-ne el significat al lector, la qual cosa es pot fer molt breument. No podem pressuposar que el lector ja en coneix el significat. **(f)** Feu servir un llenguatge **formal però senzill**, evitant paraules infreqüents i arcaïsmes. **(g) Reviseu la gramàtica i l'ortografia**.

8. Qüestions formals: els treballs hauran d'incloure el vostre nom, el resultat del comptador de paraules i ser lliurats a través de l'aula virtual (secció Tasques) abans de las 18:00 del dia indicat com a data límit. No s'acceptaran treballs fora de termini ni per altres mitjans.

Coneixement i llenguatge

Prof. Pablo Rychter
pablo.rychter@uv.es

1. El marc general del problema

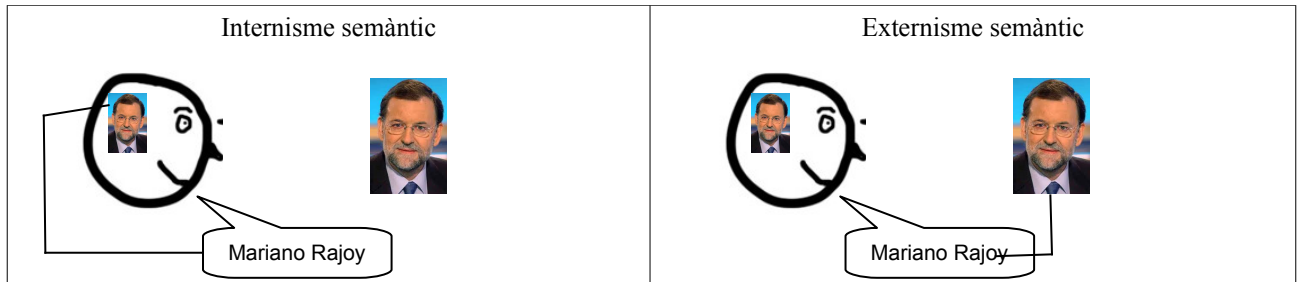
- Tres elements en joc: ment, llenguatge, realitat.
- El realisme ingenu vs la idea d'una bretxa entre representació i realitat.
- Raons per pensar que hi ha aquesta bretxa: (a) il·lusions, (b) desenvolupaments científics, (c) diverses perspectives sobre la realitat, (d) els arguments del son i del Geni Maligne.

2. El problema de l'escepticisme

-No sé que no sóc un cervell en una cubeta. Si no sé que no sóc un cervell en una cubeta, no sé que tinc una mà. Per tant, no sé que tinc una mà.

3. Dos problemes en filosofia del llenguatge

(i) *¿Quin tipus de cosa és el significat d'una paraula?* Internisme vs Externisme.

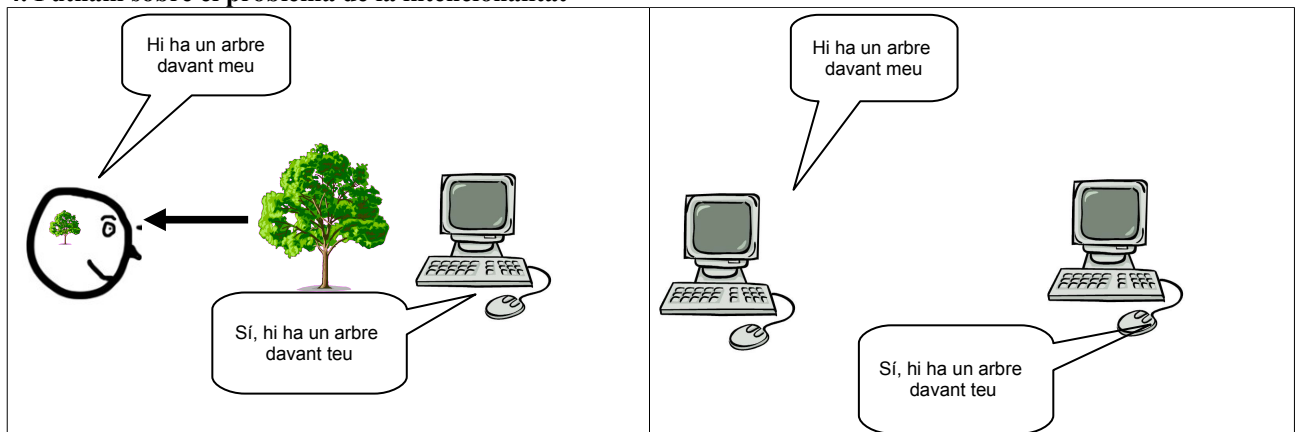

(ii) *¿Què és el que fa que una paraula tingui referència?* En altres termes: en virtut de quins fets una paraula representa un objecte? Aquest és el problema de la *intencionalitat* tal com es planteja per a la representació *lingüística*. El problema sorgeix també, i de manera més simple, per a la representació mental (cf. Putnam, p. 16)

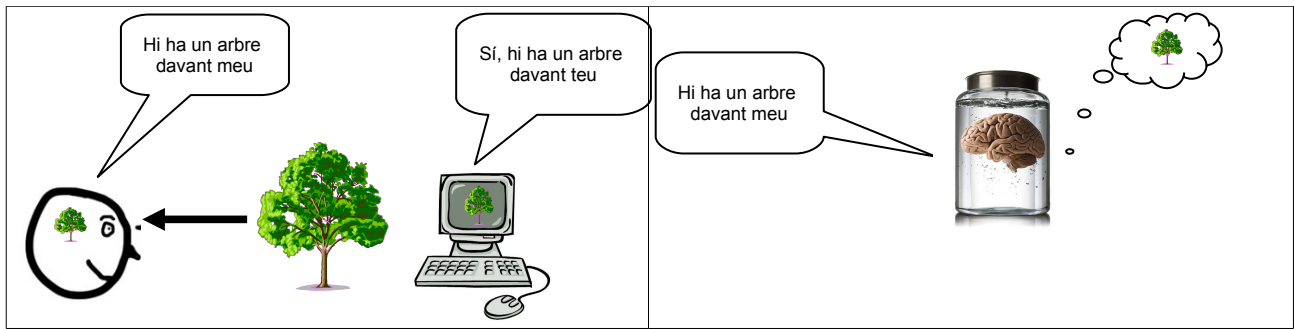
-**Teoria causal de la referència:** el nostre ús de 'Rajoy' refereix a Rajoy en virtut d'una llarga i complexa cadena causal que es remunta a un bateig inicial.

-**Teoria "màgica" de la referència:** el nostre ús de 'Rajoy' refereix a Rajoy perquè el terme està associat a una idea que en virtut de les seves qualitats intrínseques representa Rajoy (*semblança*).

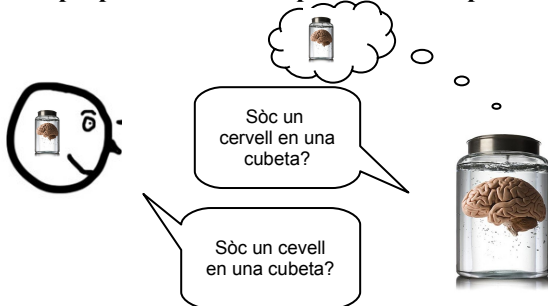
4. Putnam sobre el problema de la intencionalitat

5. La proposta de Putnam per resoldre el problema escèptic

-La descripció de l'escenari escèptic és coherent (és lògicament possible que siguem cervells en una cubeta, i de fet també sembla físicament possible). El que no és coherent és que siguem cervells en una cubeta i pensem o diguem que ho som (o que ho neguem, o que ho dubtem, etc.). *Si fóssim cervells en una cubeta, no podríem dir ni pensar que ho som.*

-**Argument:** (P1) per poder dir o pensar que som cervells en una cubeta, és necessària una connexió causal apropiada amb cervells i amb cubetes. Però (P2) els cervells en cubetes no tenen aquesta connexió causal. Per tant, els cervells en cubetes no poden dir ni pensar que ho són.

-**En favor de (P1):** exemples conduents a mostrar que les teories màgiques de la referència són falses (la formiga, el planeta dels líquens, el subjecte hipnotitzat que sembla parlar japonès, els ordinadors "intel·ligents", etc): dues representacions qualitativament similars poden no representar el mateix. Per tal que una representació representi és necessària una cadena causal apropiada (en la qual poden intervenir altres subjectes) que es remunti a l'objecte representat. Per tal que la representació 'cubeta' representi una cubeta és necessari que hi hagi una connexió causal amb una cubeta, la qual cosa no passa en el cas dels cervells en cubetes.

6. Una altra manera d'entendre l'argument de Putnam:

P1: Teoria causal

P2: sóc un cervell en una cubeta o no ho sóc

P3: si no ho sóc, la meva afirmació 'sóc un cervell en una cubeta' és falsa

P4: si ho sóc, la meva afirmació 'sóc un cervell en una cubeta' és falsa

P5: la meva afirmació 'sóc un cervell en una cubeta' és falsa tant si ho sóc com si no ho sóc

...

C: sé que no sóc un cervell en una cubeta

Identitat personal

Prof. Pablo Rychter
pablo.rychter@uv.es

1. Formulació inicial del problema: Què és una persona? Les persones canvien a través del temps. A quins canvis són capaces de sobreviure? A quins no? Què és el que explica que, a pesar dels molts canvis que vaig patir, jo sigui la mateixa persona que fa anys jugava en el parvulari? “No sóc la mateixa persona que era llavors”. Pot ser això literalment veritat, a més d’una manera de parlar laxament? Què és el que està involucrat en el nostre **concepte** de persona?

2. Rellevància del problema: a més de l’interès que té el problema per si mateix, està relacionat amb qüestions de *responsabilitat moral*. També està relacionat amb qüestions com la permissibilitat de l’avortament i l’eutanàsia. Considereu el següent diàleg:

Anti: -Tota persona té un dret absolut a la vida. Una persona comença la seva existència quan s’ajunten un esperma i un òvul. De manera que l’avortament no és permisible, atès que viola un dret absolut de les persones.

Pro: -No hi estic d’acord. En ajuntar-se un esperma i un òvul potser comenci la seva existència un *ésser humà*, però no una *persona*. De manera que fins i tot si tota persona té un dret absolut a la vida, no se segueix d’això que l’avortament no sigui permisible.

3. Una formulació més precisa: el problema de la identitat personal a través del temps és el problema de donar una explicació de les condicions lògicament necessàries i suficients en les quals una persona A identificada en un moment de temps t_1 és la mateixa persona que una persona B identificada en un altre moment t_2 . En altres termes, és el problema d’explicar en què consisteix la identitat personal a través del temps o, com molts filòsofs l’enuncien, el problema d’especificar el criteri correcte de la identitat personal a través del temps (Noonan, *Personal Identity*, p. 3).

4. Què és un criteri d’identitat personal? (a) involucra la idea de la **identitat numèrica**, no la identitat qualitativa; (b) té la següent **forma**: necessàriament, la persona A en t_1 =la persona B en t_2 si i sols si *bla bla*; (c) és de caràcter **metafísic**, no epistèmic; (d) les condicions necessàries i suficients han de ser **informatives**.

A més, recordeu: (e) la identitat personal no és un tipus especial d’identitat, sinó identitat aplicada a persones; (f) la identitat diacrònica i la sincrònica no són dos tipus d’identitat, sinó una identitat aplicada a objectes que existeixen en diferents moments de temps, o en el mateix.

5. El vaixell de Teseu: exemple interessant de dos criteris rivals per la identitat d’*artefactes* a través del temps, dues nocions rivals sobre què és ser un artefacte.

6. Tres punts de vista inicials sobre la identitat personal: (1) **Organicisme:** necessàriament, la persona A en t_1 =la persona B en t_2 si i només si A i B tenen el mateix cos. Una persona és fonamentalment un tipus d’*organisme viu*; (2) **Animisme:** necessàriament, la persona A en t_1 = la persona B en t_2 si i només si A i B tenen la mateixa ànima immaterial. Una persona és fonamentalment una *ànima immaterial*; (3) **Teoria de Locke:** necessàriament, la persona A en t_1 =la persona B en t_2 si i només si B pot recordar les experiències de A. Una persona és fonamentalment un *curs de consciència*. **Arguments inicials a favor o en contra? Dues línies de resposta:** la de Locke mateix, i la dels filòsofs que contemporàniament defensen l’esperit de la teoria de Locke.

7. El cas de l’oficial valent (Thomas Reid): "Suppose a brave officer to have been flogged when a boy at school for robbing an orchard, to have taken a standard from the enemy in his first campaign, and to have been made a general in advanced life; suppose, also, which must be admitted to be possible, that, when he took the standard, he was conscious of his having been flogged at school, and that, when made a general, he was conscious of his taking the standard, but had absolutely lost the consciousness of his flogging. These things being supposed, it follows, from Mr. Locke’s doctrine, that he who was flogged at school is the same person who took the standard, and that he

who took the standard is the same person who was made a general. Whence it follows, if there be any truth in logic, that the general is the same person with him who was flogged at school. But the general's consciousness does not reach so far back as his flogging; therefore, according to Mr. Locke's doctrine, he is not the person who was flogged. Therefore the general is, and at the same time is not, the same person with him who was flogged at school". *Essays on the Intellectual Powers of Man* (1785).

8. Evolució de la teoria de Locke a la teoria de la continuïtat psicològica: La teoria de Locke pot resumir-se així:

(i) Necessàriament, la persona A en t_1 = la persona B en t_2 si i només si B **pot recordar** haver sigut A.

Però casos com el de l'*oficial valent* motiven el pas a alguna cosa com ara:

(ii) Necessàriament, la persona A en t_1 =la persona B en t_2 si i només si B **pot recordar*** haver sigut A. (B **pot recordar*** haver sigut A =_{def} B pot recordar haver sigut alguna persona X tal que X pot recordar haver sigut B).

Però casos com el del *general senil*, motiven el pas a alguna cosa com ara:

(iii) Necessàriament, la persona A en t_1 =la persona B en t_2 si i només si B **pot recordar**** haver sigut A. (B **pot recordar**** haver sigut A =_{def} o bé B pot recordar* haver sigut A o bé existeix algun X tal que tant A com B poden recordar* haver sigut X).

Més senzillament:

(iii') Necessàriament, la persona A en t_1 = la persona B en t_2 si i només si existeixen "cadena de records parcialment superposats".

I més en general:

(iv) Necessàriament, la persona A en t_1 = la persona B en t_2 si i només si B és **psicològicament contínua** amb A. (B és psicològicament contínua amb A si i només si els estats mentals de A estan apropiadament *causats* pels de B).

9. El capítol 27 de Locke: poseu atenció als següents punts: **(a)** la presentació central que fa Locke de la seva pròpia teoria sobre la identitat personal (§9, §16 (exemple del diluvi)); **(b)** el que diu sobre la identitat d'altres tipus d'objectes: masses de matèria, vegetals, animals, artefactes; **(c)** la distinció entre home i persona (§6, §8, §15); **(d)** el que diu en resposta a l'objecció basada en els casos d'amnèsia (§20); **(e)** l'exemple del dit petit (§17); **(f)** les relacions entre identitat personal i responsabilitat moral (§19, §22); **(g)** el rebuig de la idea que la identitat personal està determinada per la substància immaterial (§10-§15, especialment §14); **(h)** l'ús que fa Locke de la tècnica de l'experiment mental (§6, §8, §14).

10. Problemes clàssics de la teoria de Locke: problemes amb la transitivitat (Reid), "identitat" és ambigu (Butler), problemes de circularitat (Butler, Shoemaker), el problema de la ramificació.

El problema ment-cos: dualisme i materialisme

Prof. Pablo Rychter
pablo.rychter@uv.es

I. Marc general de la nostra discussió

1. **Materialisme (=fisicisme, fisicalisme):** el món en la seva totalitat és de naturalesa física. És a dir, està compost d'entitats la naturalesa i el comportament de les quals poden ser completament explicats per les ciències físiques (actuals o futures). Exemples. El *dimoni* de Laplace: un ésser superpoderós que sabés cada detall de cada àtom que compon l'univers en un moment t_1 sabria *tot* el que passa en l'univers en t_2 . A aquesta posició s'oposa el **dualisme**: algunes coses que componen la realitat, nosaltres mateixos i la nostra **ment**, no tenen una naturalesa enterament física i no poden ser completament explicats per la física (ni tan sols per la futura).

2. **A què ens referim amb 'ment'?** Aquí teniu alguns exemples d'estats mentals: creences (com ara la meua creença que hi ha una ampolla sobre la taula), desitjos (com ara el desig d'algú d'aprovar aquesta assignatura), sensacions o *qualia* (com ara això que sentim en olorar una poma, en tocar-la, en menjar-la, etc.), dolors, imatges mentals, idees, records, emocions, etc. Tot això (o una part) és el que segons el dualista té una naturalesa no física.

3. **Arguments pel materialisme:** (i) sembla una posició raonable, atès l'èxit que les ciències físiques han tingut en l'explicació de quasi tot el que ens envolta. A més d'això, (ii) presentarem l'**argument de la causalitat mental**: si el materialisme és vertader, podem entendre com és possible que nostra ment *causi* les nostres accions. Però veurem que el materialisme s'enfronta a alguns "**desafiaments**" (que poden transformar-se en arguments en contra seva): el problema de la *intencionalitat* i el problema del *contingut qualitatiu* dels nostres estats mentals. A més, el materialisme ha d'enfrontar-se a diversos **arguments pel dualisme**, com els oferts per Descartes i els oferts per filòsofs actuals (com ara Jackson).

4. **Preguntes relacionades:** pot una màquina pensar? Pot una màquina sentir?

II. El dualisme en les *Meditacions* de Descartes

5. Per situar-nos, **algunes preguntes sobre la meditació II:**

(a) Diu Descartes que "Arquimedes no demanava més que un punt que fos ferm i immòbil per moure tota la Terra del seu lloc; per tant, he de esperar grans resultats si trobo alguna cosa que sigui certa i indubtable". Quin és el "punt ferm" que troba el meditador en primer lloc? Quin és l'argument en favor d'aquest punt ferm?

(b) Una vegada que el meditador ha afirmat que existeix, es demana a si mateix "què sóc?". Quina resposta dóna a aquesta pregunta? Quines altres respostes alternatives considera i rebutja?

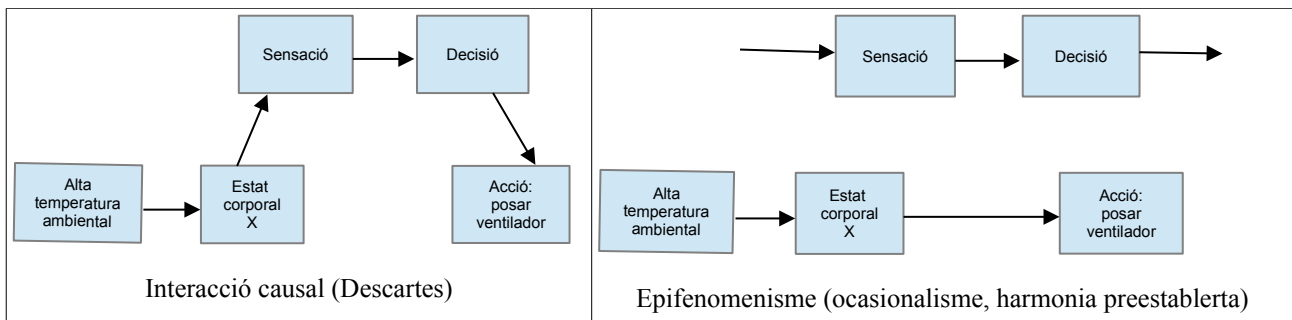
(c) Què entén Descartes per "pensar"? Què entén per "imaginar"? Quin paper atorga el meditador a la imaginació en aquest punt de les meditacions?

(d) En opinió de Descartes, ¿què coneixem amb més claredat, l'ànima o el cos?

(e) En què consisteix realment el tros de cera? Pot conèixer-lo mitjançant la imaginació? Per què?/Per què no?

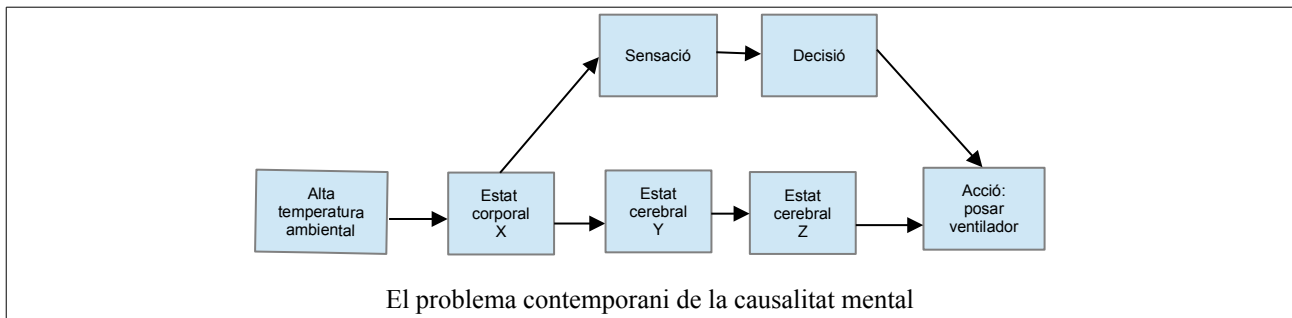
6. **Un argument cartesià en favor del dualisme:** (P1) No es pot dubtar que la meua ment existeixi. (P2) Sí que es pot dubtar que el meu cos existeixi. (P3) Per tant, hi ha una propietat en què el meu cos i la meua ment difereixen: el meu cos és dubtable, la meua ment no ho és. (P4) Però, en general, si hi ha una propietat en què X i Y difereixen, llavors X i Y són coses diferents. Per tant, el meu cos i la meua ment són coses diferents. (Aquest argument està *implícitament* present en la meditació 2 i explícitament en la part IV del *Discurs del mètode*). Com de bo és l'argument? (Louis Lane, Clark Kent i Superman).

7. **El problema de la interacció ment-cos:** Descartes creu que hi ha una *connexió causal* entre ment i cos. Això és problemàtic, com li ho fa veure la princesa Elizabeth: "li prego que m'expliqui com és possible que l'ànima de l'home (atès que no és més que una cosa que pensa) pot determinar els esperits del cos per produir accions voluntàries. Perquè sembla que tota determinació del moviment es dóna per un impuls de la cosa moguda, segons la manera en què li dóna empenta la cosa que la mou, o per les qualitats de la forma i la superfície d'aquesta última. El contacte és requerit per les dues primeres condicions i l'extensió per la tercera. Vostè exclou enterament l'extensió de la noció de l'ànima, i el contacte em sembla incompatible amb una cosa immaterial". Altres filòsofs racionalistes intenten respondre a aquest problema amb posicions *epifenomenistes*: *ocasionalisme* (Malebranche), *harmonia preestablerta* (Leibniz).

III. Dualisme i materialisme en la filosofia contemporània

8. L'argument de la causalitat mental en favor del materialisme: (P1) si la meua decisió és una cosa diferent del meu estat cerebral Z, llavors la meua acció té dues causes. (P2) En general, no és el cas que les coses tinguin més d'una causa (només excepcionalment pot passar). Per tant, la meua decisió i l'estat cerebral Z no són coses diferents: són la mateixa cosa.

9. El materialisme no és (per si mateix) una posició reduccionista (en algun sentit d'aquest terme). El materialisme és compatible amb les següents afirmacions i de fet n'implica algunes: (i) la psicologia, les ciències socials i les humanitats proporcionen informació valuosa sobre el món, (ii) el llenguatge d'aquestes disciplines és de fet intradueïble al de la física i les ciències naturals, (iii) aquestes disciplines *ens* resulten imprescindibles per comprendre els fenòmens de què s'ocupen.

10. Materialisme i autoconeixement: (i) jo sé que tinc un dolor, però no sé que em trobo en l'estat cerebral X. Per tant, el meu dolor no és l'estat cerebral X. El meu dolor és més fàcil de conèixer que qualsevol estat cerebral. (ii) Tenim un accés privilegiat als nostres propis estats mentals, però ningú té accés privilegiat a cap estat cerebral. Per tant, els estats mentals no són estats cerebrals.

11. El desafiament d'explicar la intencionalitat. Com és possible que una cosa merament material *represente* una altra cosa? Una màquina molt sofisticada pot manipular símbols però no *entén* el que aquests símbols representen. La meua calculadora pot sumar però no *sap* que $2+2=4$ (Cf. Putnam, p. 16). Una resposta és la suggerida pel test de Turing: si no pots distingir l'ordinador de l'humà, has de dir que l'ordinador *pensa*. Pensar és *simplement* processar informació. Pensar sobre un arbre és simplement processar informació causalment originada per un arbre.

12. El desafiament d'explicar el caràcter qualitatiu dels nostres estats mentals (*qualia*). Com és possible que una cosa merament material tingui *sensacions*? Fins i tot si l'ordinador pot processar informació sobre l'arbre, no *sent* l'arbre com el sentim nosaltres: no té les peculiars sensacions de colors, olors, etc., que nosaltres tenim.

El problema del lliure albir

Prof. Pablo Rychter
pablo.rychter@uv.es

1. El problema del lliure albir: consisteix en el fet que tenim bones raons per pensar que les següents dues tesis son vertaderes:

(L) La meva decisió i l'acció de prendre un croissant aquest matí ha estat *lliure*. He pres un croissant perquè així ho he decidit lliurement. Podria haver pres una altra cosa, o cap altra. Més en general: almenys en alguns casos en què actuo, tinc diverses alternatives i sóc lliure d'escollir-ne una o una altra.

(D) La meva decisió i acció de prendre un croissant aquest matí estava *determinada* ahir a la nit. Realment, *no podria haver fet una altra cosa* que la que vaig fer. Més en general: totes les meves decisions i accions estan determinades per fets sobre els quals no tinc control. Encara més en general: tot fet del futur està completament determinat pels fets del passat i del present.

2. La veritat de L sembla incontestable. És un pressupost bàsic de sentit comú, **que rep suport de la fenomenologia de l'acció**. Que D sigui veritat sembla més controvertit, però ara veurem algunes raons per pensar que és vertadera. El problema és que L i D **semblen contradir-se** una a l'altra: sembla que no poden ser ambdues vertaderes.

3. El determinisme és una tesi **metafísica**, no epistemològica.

4. Llibertat, responsabilitat moral, culpa i mèrit: sembla que una persona p és moralment responsable d'una acció a **només si** ha escollit **lliurement** fer a (en comptes de $b, c, \dots$ etc.). Si a és l'única cosa que p pot fer en las seves circumstàncies (és a dir, si p no és lliure de no fer a), llavors no considerem que p sigui moralment responsable de a o de les conseqüències de a , ni per tant que hagi de ser **castigada** o **premiada** per això.

5. Altres actituds i maneres de veure el món que pressuposen que L és veritat: ressentiment, vergonya, preocupació pel futur. Si L no fos veritat, sembla que totes aquestes actituds estarien injustificades.

6. Raons per creure que D és veritat: (i) L'“argument” **autocomplaent**. (ii) L'argument **teològic**: Déu existeix des de sempre i és omniscient (sap tot el que es pot saber). Per tant, Déu sabia ahir a la nit (i molt abans) que aquest matí jo prendria un croissant. Per tant, era un fet ja ahir a la nit que jo avui prendria el croissant. (Atès que si algú *sap* que p , llavors és un fet que p). Per tant, no estava al meu abast fer cap altra cosa que no fos prendre un croissant. (iv) L'argument **lògic**: és una veritat lògica que tota proposició p és o bé vertadera o bé falsa. Per tant, o bé és veritat que demà prendré un croissant, o bé és fals que demà prendré un croissant. Si el primer és el cas, no està en el meu poder decidir que no prendré un croissant i actuar conseqüentment. Si el segon és el cas, no està en el meu poder decidir que sí que prendré un croissant i actuar conseqüentment. En qualsevol dels dos casos, sembla que no sóc lliure de fer una cosa diferent del que de fet faré. Quan arribi el moment, no seré lliure de fer una altra cosa. (v) L'argument **del condicionament biològic, psicològic i social**. (vi) L'argument **del determinisme causal**: sembla que sóc (o estic constituït per) un organisme biològic. Aquest organisme és una màquina molt complexa que en últim terme està composta per entitats físiques: àtoms (o partícules subatòmiques, o el que els físics diguin :)?). La meva acció de prendre un croissant aquest matí ha suposat una sèrie molt complexa de moviments d'aquests àtoms. Ara bé, aquest àtoms estan governats per lleis causals deterministes (o ho suposem, per continuar amb l'argument). Això vol dir que la configuració dels àtoms que componen l'univers en un moment t està *determinada* per la configuració d'aquests àtoms en el moment previ $t-1$. Cada configuració d'àtoms segueix a la següent amb la mateixa necessitat amb què una bola de billar es mou després que una altra la colpeixi. Però això vol dir que la configuració dels àtoms que componien l'univers aquest matí estava completament determinada per la configuració d'àtoms que componien l'univers ahir a la nit. Però la meva acció de prendre un croissant era part de la configuració d'àtoms que componien l'univers aquest matí. Per tant, la meva acció de prendre un croissant aquest matí estava determinada ja ahir a la nit (i de fet, des del principi dels temps!). No podia no haver pres un croissant!

7. Un joc que pot ajudar-nos a entendre la idea de determinisme causal:

<http://psych.hanover.edu/JavaTest/Play/Life.html>

8. Possibles maneres de resoldre el problema: (i) **Determinisme fort**: consisteix a acceptar D i rebutjar L. No som lliures, en contra del que creiem. La llibertat és un mite que cal deixar darrera, com ja ho hem fet

amb molts d'altres: la creença en un ànima immaterial (?), en un univers geocèntric, en la veritat literal del *Gènesi*, etc. etc. Les persones que opten per aquesta solució intenten buscar justificacions alternatives per a les pràctiques mencionades en els punts 4 i 5 més amunt. **(ii) Libertarianisme:** consisteix a acceptar L i rebutjar D. Som lliures. Els arguments en favor de D estan equivocats, alguna de les seves premisses és incorrecta. Quina? **(iii) Compatibilisme:** en contra del que sembla a simple vista, D i L *no* són incompatibles. Per tant, ambdues poden ser vertaderes. No és necessari escollir una o altra. La clau està en *redefinir o clarificar el concepte* de llibertat. Una vegada que compreguem millor el concepte de llibertat, que entenguem què significa ser lliure, veurem que no hi ha conflicte, que la llibertat és compatible amb el determinisme.

9. Interès del compatibilisme com a exemple de la “utilitat” de la filosofia. Molts filòsofs creuen que la seua tasca consisteix en la *clarificació* de conceptes claus.

10. El **projecte compatibilista de Hume** està basat en diferents idees: **(i) una nova concepció de la causalitat** en la qual no hi ha realment una *connexió necessària* entre causa i efecte; **(ii) una concepció de l'acció lliure** (i de la responsabilitat moral) com aquella que és **coherent amb el caràcter de l'agent**; **(iii) una anàlisi condicional** de la idea de *poder actuar d'una altra manera*: *p* podria haver fet *b* =_{def} *p* hauria fet *b* si *p* **hagués volgut** fer *b*. (És a dir, si *p* hagués decidit fer *b* **no hauria trobat impediments** per fer *b*).

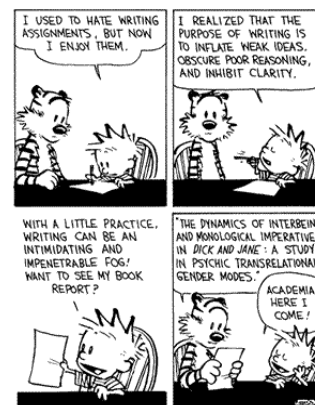
But to proceed in this reconciling project with regard to the of liberty and necessity; the most contentious question of metaphysics, the most contentious science; it will not require many words to prove, that all mankind have ever agreed in the doctrine of liberty as well as in that of necessity, and that the whole dispute, in this respect also, has been hitherto merely verbal. For what is meant by liberty, when applied to voluntary actions? We cannot surely mean that actions have so little connexion with motives, inclinations, and circumstances, that one does not follow with a certain degree of uniformity from the other, and that one affords no inference by which we can conclude the existence of the other. For these are plain and acknowledged matters of fact. **By liberty, then, we can only mean a power of acting or not acting, according to the determinations of the will; this is, if we choose to remain at rest, we may; if we choose to move, we also may.** Now this hypothetical liberty is universally allowed to belong to every one (ch. 7)

It will be equally easy to prove, and from the same arguments, that liberty, according to that definition above mentioned, in which all men agree, is also essential to morality, and that no human actions, where it is wanting, are susceptible of any moral qualities, or can be the objects either of approbation or dislike. **For as actions are objects of our moral sentiment, so far only as they are indications of the internal character, passions, and affections; it is impossible that they can give rise either to praise or blame, where they proceed not from these principles, but are derived altogether from external violence** (ch. 7).

11. Aquí teniu dos **arguments en favor de l'incompatibilisme**. En la versió aquí presentada, els arguments prenen la veritat del determinisme com a premissa i porten a la conclusió que no som lliures, però és possible construir arguments relacionats que permetrien mostrar que el determinisme és fals prenent com premissa la tesi que som lliures. L'**argument PA (de les possibilitats alternatives)**: (P1) Hom és lliure només si almenys alguna vegada pot actuar de manera diferent a com de fet ho fa. (Hi ha possibilitats alternatives); (P2) Si el determinisme és vertader, ningú pot mai actuar de manera diferent a com de fet ho fa; (P3) El determinisme és vertader; (C) Ningú és lliure. L'**argument F (de la font)**: (P1) Hom és lliure només si almenys alguna vegada és la *font última* de les seves accions, més que un simple mitjà per a aquestes; (P2) Si el determinisme és vertader, ningú mai és la font última de les seves accions; (P3) El determinisme és vertader; (C) Ningú és lliure.

Indicacions per escriure el treball final

Pablo Rychter
pablo.rychter@uv.es

1. Tal i com diu la **Guia docent específica** del curs, part de l'avaluació del vostre aprenentatge es fa mitjançant un treball final. La nota obtinguda en aquest treball constitueix el 35% de la nota final obtinguda en l'assignatura.

2. **Qüestions formals:** el treball tindrà **com a màxim 2.500 paraules**. S'haurà de lliurar mitjançant l'aula virtual. Hi haurà dos terminis d'entrega, coincidents amb les dates oficials d'examen de primera i segona convocatòria. El treball haurà d'incloure el vostre nom i el resultat del comptador de paraules.

3. **Què s'espera d'aquest treball:** que defenseu una determinada **tesi** mitjançant **arguments propis**. Noteu que aquest objectiu és diferent al de les activitats no presencials. Les activitats no presencials poden ser considerades com un entrenament de les habilitats necessàries per realitzar aquest treball, però difereixen del treball igual que unes sessions d'entrenament difereixen de jugar un partit. És a dir, les característiques d'aquest treball (i en particular la seva estructura) seran diferents a les de les activitats fetes fins ara, i en conseqüència també ho seran els **criteris d'avaluació**. Per fer-vos una idea d'aquests últims, mireu la **graella** que teniu en la guia docent específica.

4. El treball ha d'estar centrat a defensar una **tesi**. Recordeu: una tesi és una afirmació, una oració de la qual té sentit preguntar-se si és vertadera o falsa. Una tesi no és un tema, una pregunta o un problema.

Les següents coses són tesis:

- 'No som cervells en una cubeta'.
- 'Segons Putnam, no som cervells en una cubeta'.
- 'L'argument de Putnam per mostrar que no som cervells en una cubeta no és convincent'.
- El materialisme.
- L'escepticisme.

Les següents coses NO són tesis:

- La qüestió de si som cervells en una cubeta.
- El problema del coneixement.
- La tradició materialista.

La **tesi** que defenseu en vostre treball ha de satisfer certs requisits:

- Ha d'estar **íntimament relacionada** amb els temes, els arguments i els autors discutits en les **classes teòriques** del curs.

- Ha d'estar **clarament enunciada** en el primer paràgraf del treball. Recomano, a més a més, que la tesi (o una versió abreujada) sigui el **títol** del treball.

- És recomanable que la tesi faci un punt més aviat **modest i ben delimitat**. Disposeu d'un espai i de recursos limitats, de manera que és millor no posar-se objectius massa ambiciosos.

La següent taula us pot donar algunes idees sobre quines tesis formular. (Teniu en compte, però, que aquesta taula només és una font de suggeriments, i que la vostra tesi pot tenir una forma que no s'hi contempli.)

	...falsa / vertadera
--	----------------------

L'afirmació X de l'autor/a Y... La tesi X sobre la qüestió Y... La posició X sobre el problema Y...	és	...correcta / incorrecta ...injustificada / justificada ...raonable / poc raonable ...més/menys plausible que l'afirmació/posició/tesi Z ...pressuposa que Z ...condueix a l'afirmació / posició Z
L'argument de l'autor/a X per provar que Y...	és	...incorrecte / correcte ...invàlid / vàlid ...convincent / poc convincent ...millorable ...pressuposa que Z ...permet concloure també que Z

5. La tesi ha de ser defensada **mitjançant arguments propis**:

-Aquests arguments han de tenir l'objectiu de convèncer **el lector** que la tesi enunciada és vertadera. El que determina de manera més decisiva la qualitat del treball (i la nota que tindrà) és el **grau de desenvolupament** dels arguments que oferiu. És a dir, no importa tant (però sí una mica) quina sigui la vostra tesi, sinó més aviat **com de bé** la defenseu. Intenteu fer les vostres raons màximament explícites, explicar-les de diverses maneres, oferir exemples, considerar possibles rèpliques i objeccions i respondre a aquestes, etc.

-No és necessari (i sovint és perjudicial) oferir més d'un argument. **N'hi ha prou amb un únic argument**, ben explicat i desenvolupat. Eviteu la dispersió innecessària.

-La **idea central** del vostre argument ha de ser **presentada al començament** del vostre treball, juntament amb la vostra tesi. És a dir, el primer paràgraf del vostre treball ha de contenir una afirmació amb la següent forma:

Tesi perquè bla bla

on en lloc de '*Tesi*' ha d'anar la vostra tesi i en lloc de '*bla bla*' ha d'anar l'enunciació de la idea central de vostre argument sobre aquesta.

6. Estructura suggerida:

1. Introducció	Menys de 500 paraules	-Enunciació clara de la tesi que aneu a defensar i de la idea central de l'argument que oferireu en favor de la tesi (obligatori) -Descripció del problema en el qual s'emmarca la tesi (optatiu) -Descripció de l'argument de l'autor sobre el qual tracta la tesi, si escau (optatiu) Consell: <i>aneu directe al gra</i> . Eviteu oferir prolegòmens innecessaris o informació que no serà necessària per entendre el vostre argument.
2. Desenvolupament	Tant d'espai com sigui possible	-Presentació de l'argument en favor de la tesi (obligatori) -Consideració de possibles objeccions a l'argument presentat (recomanat)
4. Conclusió	Menys de 200 paraules	-Breu resum de la tesi central i dels arguments oferts

7. Bibliografia: per realitzar un bon treball **no és necessari** llegir bibliografia extra. N'hi ha prou amb llegir i rellegir la bibliografia obligatòria del curs que sigui pertinent i consultar les vostres notes de classe. Tanmateix, si us interessa aprofundir sobre alguna qüestió podeu demanar-me i intentaré ajudar-vos a seleccionar la bibliografia adequada.

8. Altres consells: abans de començar, **rellegiu el guió XXX**. La major part de les pautes que s'hi donen són vàlides per a l'elaboració d'aquest treball final.

Guia per a la lectura dels *Diàlegs...* de J. Perry

Prof. Pablo Rychter
pablo.rychter@uv.es

Primera nit

1. Quina és la pregunta que Weirob formula a Miller al començament del primer diàleg? Quin és el desafiament?
2. Per què “fusionar-se amb el flux de l’èsser” no és un tipus de supervivència satisfactori? Quin és el rol de la noció d’*identitat* en el plantejament del problema que Weirob proposa a Miller?
3. A continuació Miller ofereix una explicació senzilla, dient que potser no entén quin és el problema. Per què aquesta explicació senzilla no satisfà Weirob? Està Weirob en aquest punt fent alguna pressuposició substantiva sobre la identitat personal?
4. Quina és la confusió o “joc de paraules” en què cau Miller, segons Weirob, quan esmenta la capsa de kleenex?
5. Quina és la teoria de la identitat personal que seguidament proposa Miller?
6. Quina és l’objecció epistemològica que Weirob posa a continuació? Com de bona és aquesta objecció?
7. Després d’una primera resposta de Miller, Weirob ofereix una segona objecció epistemològica (o una segona manera d’expressar la mateixa objecció?) que està basada en Locke. Quina és aquesta segona objecció? Com de bona és? Creieu que seria possible construir una objecció similar en contra de la posició de Weirob?

Segona nit

1. Miller presenta la possibilitat de l’intercanvi de cossos com un argument en contra de la teoria organicista defensada per Weirob. Abans d’això, presenta un primer argument epistemològic, menys important. Reconstruiu i avalueu aquests arguments.
2. Miller apel·la a la idea de parts temporals i la fa servir per explicar el significat dels judicis d’identitat a través del temps. Quina teoria formula després, fent servir aquesta idea? Com es diferencia aquesta teoria de la que ell mateix va defensar la nit anterior?
3. Com fa servir Weirob la distinció entre recordar i creure recordar per objectar a la teoria de Miller?
4. De quina manera defensa Cohen la teoria de Miller? En quin aspecte intenta Cohen diferenciar-se de Miller?
5. Weirob presenta un problema per a la teoria de Miller i Cohen basat en la possibilitat de ramificació. Quin és el problema i quina és la teoria que resulta d’intentar esquivar-lo?

Tercera nit

1. Quin és l’argument final que Weirob ofereix en contra de la teoria de la continuïtat psicològica?

Activitat no presencial núm. 1.
Fulana de Tal
Comptador de paraules: 642

L'objectiu central de Putnam en el text seleccionat és presentar un argument en favor de la conclusió que, si fóssim cervells en una cubeta, no podríem dir ni pensar que ho som. D'aquesta manera, Putnam pretén bloquejar un dels arguments centrals en favor de l'escepticisme sobre el món extern (és a dir, la posició segons la qual no podem tenir coneixement sobre món extern). A continuació, presentaré l'argument de Putnam, i després explicaré per què crec que no és decisiu.

Comencem per descriure un escenari que resulta central per als nostres fins: el d'un subjecte que té una sèrie d'experiències en algun sentit similars a les nostres (sent, igual que nosaltres, que té dues mans, que camina, que menja, que veu arbres a través de la finestra, etc.) però que en realitat no és més que un cervell que es manté viu en una cubeta, les experiències del qual són totes induïdes per un científic maligne a través d'un ordinador. Anomenem BIV (per *brain in a vat*) un subjecte d'aquest tipus. Com vam anunciar més amunt, la tesi central de Putnam és que si fóssim BIVs no podríem dir que ho som. El seu argument per a aquesta conclusió és el següent: (i) per poder dir que som BIVs, hem de fer servir les paraules 'cervell' i 'cubeta' amb el seu significat usual. Però, (ii) per a això, és necessari mantenir una relació causal apropiada amb cervells i amb cubetes. Tanmateix, (iii) els BIVs no mantenen aquesta relació amb cervells i cubetes. De manera que, si fóssim BIVs, no podríem usar significativament les paraules necessàries per descriure la nostra situació. En favor de (i) i (ii) Putnam descriu diversos casos en els quals sembla clar que, a causa de l'absència de relació causal, les paraules o imatges no tenen el seu significat usual.

Passo ara a la meva avaluació de l'argument: no em sembla un argument decisiu, perquè no crec que Putnam hagi aportat justificació suficient per a la premissa (iii). En realitat, sí que existeix una cadena causal entre, per una banda, les paraules 'cervell' i 'cubeta' usades pel BIV i, d'altra banda, cervells i cubetes reals. Aquesta relació és la següent: el científic maligne té determinades experiències causades per cervells i cubetes reals, i després ell produeix (causalment) el programa d'ordinador que, al seu torn, produeix (causalment) les experiències del BIV. La cadena causal és llarga i complexa, però no és més llarga i complexa que la cadena causal que em permet a mi referir-me a Rajoy fent servir el nom 'Rajoy', malgrat no haver-lo vist mai. De manera que no veig per què no hauríem de concloure que el BIV es refereix a cervells i a cubetes en virtut d'aquesta cadena causal en la qual intervé el científic.

Potser sigui per evitar precisament aquesta objecció que Putnam ofereix una segona versió de l'escenari escèptic en la qual es prescindeix del científic i es pensa en els BIV com rebent estímuls aleatoris, no produïts per cap ésser intel·ligent. Anomenem 'BIV2' els cervells que es troben en aquesta segona situació. Doncs bé, concedeixo que la meva objecció no s'aplica al cas dels BIV2 i que l'argument de Putnam efectivament mostra que si som un BIV2 no podem dir ni pensar que ho som. Però aquesta segona conclusió és considerablement menys interessant que la primera, i deixa oberta a l'escèptic la possibilitat d'afirmar que som un BIV. Per aquest motiu, crec que seria millor per a Putnam intentar respondre a la meva objecció apel·lant a aquesta altra estratègia: argumentar que, per alguna raó, la cadena causal abans esbossada no és *apropiada*. Deixo al defensor de la posició putnamiana la tasca d'explicar quines cadenes causals compten com a apropiades, quines no i per què. Em limito a afirmar que, en absència d'una tal explicació, l'argument de Putnam no és decisiu.